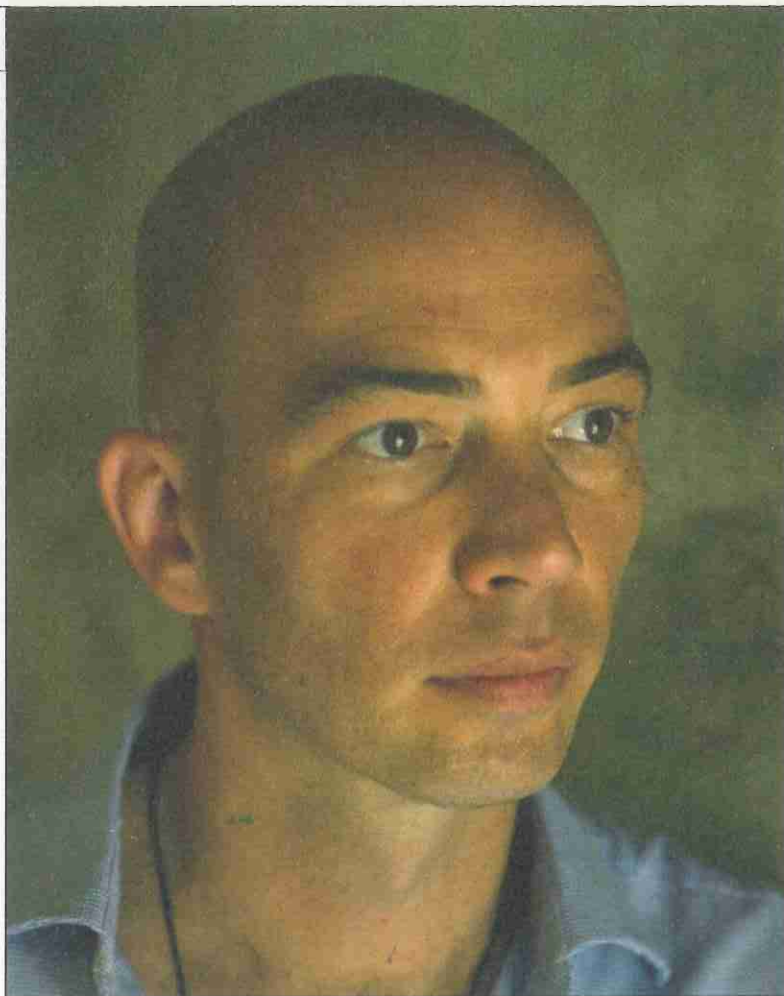

Ittuur

Márquez in de polder

Tommy Wieringa beleeft een overrompend succes met zijn roman 'Joe Speedboot', over een fantastische, bizarre wereld in een Hollands rivierenlandschap.

Volgens mij bestaat er een grote verwantschap tussen een kloosterling, een samoeraï en een auteur," zegt schrijver-columnist Tommy Wieringa (1967) in zijn verbouwde boerenschuur aan de Vecht. "Het zijn alle drie vormen van zelfkastijding en ascese, een terugkeer naar de heilige kern, waar het stil is. Het zijn dezelfde concentratiepogingen. Ik zie het schrijverschap in dat soort Spartaanse termen."

Op de bank staat zijn nog onuitgepakte weekendtas. Wieringa is net teruggekeerd van een reis naar het Egyptische Alexandrië, waar hij alvast research deed voor zijn volgende boek, ondanks de hectische drukte door het overrompelende succes van zijn burleske Heimat-roman *Joe Speedboot*. Inmiddels is de vijfde druk verschenen, zijn de filmrechten verkocht en heeft de Duitse uitgeverij Hanser voor de vertaling getekend.

Tommy Wieringa groeide deels in de tropen, deels in Nederland op. Hij vertrok als tweejarig jongetje met zijn ouders naar Aruba, waar zijn vader een baan als leraar Engels en biologie had gevonden. Zeven jaar later keerde hij per vliegtuig terug in een gipsen korset, omdat hij met zijn fietsje onder een Toyota

was gekomen. "We gingen in een nieuwbouwwijk in Oldenzaal wonen, en daarna in een boerderij in Geesteren," zegt hij. "Dat was een drama. Mijn moeder stuurde me naar de Vrije School in Zutphen, omdat ze daar aan houtbewerking en kunstzinnige vorming deden. Dat pleit voor dat schoolsysteem, maar de verborgen agenda was uitgesproken racistisch. Negers zouden goed kunnen dansen omdat ze vanuit hun middenrif leven, en westerlingen zouden excelleren in nadenken en wetenschap bedrijven. Het was een rasseneer waarin het nut en de kwaliteit van rassen werd afgemeten aan een paar biologische eigenschappen."

De tegen de Steiner-ideologie rebellerende Tommy werd op zijn zeventiende van de Vrije School gestuurd. In Drenthe maakte hij zijn middelbare school af, waarna hij geschiedenis ging studeren in Groningen. Wieringa: "Ik ben er na vijf jaar mee gestopt, want ik ontdekte dat ik om de verkeerde reden aan die studie was begonnen. Ik werd namelijk altijd gefascineerd door namen als Stavan-ger, Isfahan, Nineve, Dar-es-Salaam en Alexandrië, want ze ontsloten werelden in mijn verbeelding." Uiteindelijk haalde hij zijn diploma aan de School voor de Journalistiek in Utrecht, waarna hij reis-

verhalen en columns voor onder andere *Rails*, *Spits* en *Volkskrant* magazine ging schrijven.

Hij debuteerde bij *In de Knipscheer* met *Dormantique's manco* en kwam vervolgens met *Amok*. Veel weerklank vond dat autobiografische proza niet. "In die boeken zat veel onbewerkte persoonlijke woede over mijn ontworteling," zegt hij. "Die Vrije School, Aruba... de breuklijnen in mijn bestaan moesten gedicht." Ontevreden over zijn gebrek aan succes stapte hij over naar *De Bezige Bij*, waar hij het over een andere boeg gooide. Bovendien kon hij daar de vruchten plukken van een goed geolied publiciteitsapparaat. De streng gecomponeerde roman *Alles over Tristan* – over de Borges-achtige zoektocht van een biograaf naar het raadselachtige leven van een dichter die sterke overeenkomst met Rimbaud vertoont – leverde hem meteen de Halewijnprijs op, en een plaats op de longlist voor de AKO Literatuurprijs. Toch bleef hij onbekend bij het grote lezerspubliek.

Zijn echte doorbraak kwam eindelijk dit voorjaar met *Joe Speedboot*. Tot in Vlaanderen was de kritiek laaiend enthousiast over zijn brutale, poëtische roman over een dorp aan de Nederlands-Duitse grens, ergens in het rivierengebied, waar een asfaltfabriek, de lokale middenstand en de katholieke kerk de bakens zijn in een op drift geraakte wereld. De held is Fransje, zoon van een sloper, die nadat hij is overreden door een cyclomaaier als 'half mens, half machine' in een rolstoel belandt. Hij is de zwijgende chroniqueur van het dorpsleven en pent dagboeken vol over het wel en wee van de bewoners.

"Márquez in de polder," beaamt hij lachend als ik hem wijs op de overeenkomsten tussen het mythische Macondo van de Colombiaanse Nobelprijswinnaar en zijn betoverende Lomark, waar de verlosser-achtige Joe Speedboot – die zijn echte naam angstvallig geheim houdt – met veel bombarie het dorp wakker schudt. Hij bouwt van bij elkaar gescharrelde onderdelen een luchtwaardig vliegtuig, traint Fransje voor de kampioenschappen armworstelen in Luik en Rostock, en doet mee aan de race Paris-Dakar in een tot 120 km per uur opgevoerde shovel. Het is een zinderend geschreven roman, die spettert van het vertelplezier. Bovendien excelleert Wieringa in rake metaforen, pakkende dialogen en poëtische zinnen.

ga is een trage, reflectieve
 ver, al zou je dat na het wer-
 chreven *Joe Speedboot* niet
 j werkt niet met flip-overs of
 het manuscript moet juist orga-
 niseren. "Ik probeer een fata mor-
 taliseren. Aan het begin heb
 een neus voor hoe zo'n verhaal
 lopen, en een paar ingrediën-
 chtbaar genoeg zijn. Het kost
 f in een boek te gaan geloven."
 t hij langdurig vast te zitten en
 niek toe, maar zijn intuïtie en
 wen redden hem dan.

Pieter Steinz vermoedden dat
 g zijn grote voorbeeld is, maar
 hij onzin. Boeken over mytho-
 erhalen van Kapuscinski, ro-
 Amerikaanse regionalisten als
 beck en Erskine Caldwell, oor-
 ggeving – dát leest hij graag.
 g, nee, die ramt er gewoon een
 al uit. Bij Wieringa moet de

sen beseft hij ook wel dat het
 op de literaire markt. Vertegen-
 van De Bezige Bij die met zijn
 pad gingen, mochten aanvan-
 meer dan 457 bestellingen no-
 e-mails spoorde hij zijn vrien-
 ekhandelaren te vragen of ze
 ot in hun assortiment wilden
 "Boekhandelaren moeten elk
 tien-, zestienhonderd literaire

Hoe hak je je in godsnaam
 dat woud van aanbiedingen?

en tendens om te kiezen voor
 nen, de veiligheid. Het litera-
 s een demonische machine.

veel boeken geproduceerd."

terdege bewust van de be-
 baarheid van literaire roem.

ig wordt hij aan de lopende
 odigd voor voorleesavonden,

n andere evenementen. "Ap-
 elijk. Als me dit op mijn

verkomen, was ik een soort
 geworden en had ik hotelka-

kaar getrapt, dan had ik niet
 ar ik met al die energie heen

te rechter tijd. Je moet niet
 andermans oordeel er echt

je daarin gaat geloven...

ging met wat andere mensen
 erk zeggen, is een wankele

eermt niet weg dat ik zenuw-
 n als volgend jaar mijn ge-

isverhalen verschijnen." |